

Arbeidsgruppen for å vurdere endringer/re-etablering av Nasjonal Institusjon for menneskerettigheter
v/ Monica Furnes
Utenriksdepartementet
Postboks 8114 Dep.
0032 Oslo

Vår ref: AWS
Dato: 05.12.2012

Innspill til arbeidsgruppen for å vurdere endringer/re-etablering av nasjonal institusjon for menneskerettigheter

Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene (KIM) viser til møte med representanter for arbeidsgruppen 3. desember, og sender med dette skriftlige innspill. KIM vil der det er relevant trekke frem enkelte kommentarer som har kommet fra sivilsamfunnet i denne prosessen, og som er gjort tilgjengelig på regjeringens nettsider.

Oppsummering

- KIM støtter Sveaas-utvalgets anbefaling om å avvikle Senter for menneskerettigheters (SMR) status som Nasjonal Institusjon (NI), og etablere en ny institusjon som ivaretar Paris-prinsippene om pluralisme, uavhengighet, dialog og tilgjengelighet.
- I mandatet til ny NI bør det presiseres nødvendigheten av å ha et nært forhold til sivilsamfunnet, inkludert et forum for dialog og debatt. Det bør dessuten komme klart fram i mandatet at dette også bør gjelde aktører som har sin forankring i innvandrerbefolkningen og blant nasjonale minoriteter.
- KIM mener at mandatet bør presisere at NI skal involvere innvandrers- og diasporaorganisasjoner i arbeid rettet både mot norske og internasjonale menneskerettighetsforhold.
- Paris-prinsippene åpner for at NI kan behandle enkeltsaker. KIM ønsker å poengtere at i de institusjonene som per i dag behandler klager i rettighets- og diskrimineringsaker er det til dels store skjevheter med hensyn til hvem som benytter seg av denne retten. Det er viktig at dersom en ny NI gis mulighet til å behandle enkeltsaker også gis ressurser nok til å kunne være et lavterskeltilbud som alle befolkningsgrupper benytter seg av.

Konkretisering av innspillene

Behovet for dialog med innvandrerbefolkningen

Helsingforskomiteen har i sitt innspill satt fokus på at NI må ha et nært og samarbeidende forhold til sivilsamfunnet. I tillegg har flere aktører lagt vekt på behovet for å etablere et forum for dialog og debatt hvor politiske myndigheter møter organisasjoner fra sivilsamfunnet, academia og andre relevante aktører. KIM støtter dette, men ønsker å presisere at "sivilsamfunnet" her bør forstås også som organisasjoner og aktører som har sin forankring i innvandrerbefolkningen.

I Sveaas-utvalgets rapport fra 2011 ble det blant annet pekt på at NI bør styrke sitt fokus på situasjonen til nasjonale minoriteter, immigranter og flyktninger i Norge. Rapporten peker på at SMR-NI til tross for styrket dialog med det sivile samfunn etter 2009 i liten grad har inkludert organisasjoner som fremmer rettighetene til nasjonale minoriteter og innvandrere. KIM ønsker å sette fokus på at mange norske organisasjoner posisjonerer seg som talerør for innvandrerbefolkningen i spørsmål som har betydning for gruppens velferd og i samhandling med det offentlige. Dette gjelder også i menneskerettighetsspørsmål. Dette skjer imidlertid ofte uten at de selv klarer å mobilisere en betydelig andel medlemmer og støttespillere fra innvandrerbefolkningen.

KIM mener at argumentene over understreker viktigheten av å etablere en ny NI uten tilknytning til UiO. I mandatet bør det presiseres nødvendigheten av et nært forhold til sivilsamfunnet, inkludert et forum for dialog og debatt. Det bør dessuten komme klart fram i mandatet at dette også bør gjelde aktører som har sin forankring i innvandrerbefolkningen og blant nasjonale minoriteter.

I FNs menneskerettighetskomité's siste merknader til Norge nevnes det blant annet at staten bør iverksette tiltak for å bekjempe diskriminering på boligmarkedet for personer med innvandrerbakgrunn. I tillegg bør staten intensivere sin innsats for å bekjempe diskriminering mot personer med innvandrerbakgrunn i ansettelsesspørsmål. Innvandrerbefolkningen møter særskilte utfordringer hva gjelder menneskerettighetsspørsmål, og for at NI i stor nok grad skal kunne ivareta et viktig minoritetsperspektiv er det viktig å sikre at deres stemmer blir hørt. Sveaas-utvalget pekte også på behovet for at en ny NI blant annet setter fokus på situasjonen til nasjonale minoriteter og immigranter da dette er spesielt sårbare grupper.

Inkludering av diasporaorganisasjoner

Internasjonal migrasjon er en av faktorene som fører til at skillene mellom innenriks- og utenrikspolitikk viskes ut. Dette har konsekvenser også for menneskerettighetssituasjonen, blant annet ved at forhold i innvandreres opprinnelsesland kan få betydning for deres situasjon i Norge.

Innvandrer- og diasporaorganisasjoner i Norge står unikt plassert til å arbeide med de transnasjonale dimensjonene ved menneskerettighetsarbeidet, og involvering av disse bør nedfelles i NIs mandat. KIM mener at mandatet bør presisere at NI skal involvere innvandrer- og diasporaorganisasjoner i arbeid rettet både mot norske og internasjonale menneskerettighetsforhold.

KIM støtter NGO-forums forslag om at det bør åpnes for at mandatet til ny NI inkluderer å se på i hvilken grad menneskerettighetene blir ivaretatt i Norges utviklingssamarbeid, og i hvilken grad norske selskaper gjennom sin virksomhet hjemme og ute ivaretar sitt ansvar for å respektere menneskerettighetene. Her ønsker KIM igjen å understreke behovet for dialog med sivilsamfunnsaktører med sin forankring i innvandrerbefolkningen, herunder også diasporaorganisasjoner. Innvandrer- og menneskerettighetsorganisasjoner i Norge besitter dessuten verdifull kompetanse om menneskerettighetssituasjonen i andre land. Flere innvandrer- og diasporaorganisasjoner arbeider allerede for å fremme utvikling og menneskerettigheter i mange av de viktigste opprinnelseslandene. Flere av disse landene er dessuten viktige mottakere av norsk bistand.

Bør NI behandle enkeltsaker?

I Paris-prinsippene åpnes det for at NI gis mulighet til å vurdere individuelle klager på menneskerettighetsbrudd. Dette er et omfattende spørsmål, og vi mener det må ses i sammenheng med de oppgaver som allerede ligger under institusjoner som Barneombudet, LDO, Sivilombudsmannen, m.fl. Det finnes klagemuligheter hos ombudene for brudd på menneskerettighetene, men allikevel mangler det, som Helsingfors-komiteen nevner i sine innspill, en faglig sterk institusjon med hovedfokus på å sikre full respekt for menneskerettighetene i Norge. KIM vil imidlertid påpeke at hvis man går inn for enkeltsaksbehandling, så vil ikke dette nødvendigvis innebære en "quick-fix". Fra andre institusjoner, som for eksempel LDO, ser man tydelig at innvandrerbefolkningen er underrepresentert i antall henvendelser, til tross for de utfordringer man har grunn til å anta finnes der. Dette kan skyldes både manglende kjennskap i innvandrerbefolkningen til selve ordningene og institusjonenes prioritering, men det tydeliggjør uansett behovet for at en ny nasjonal institusjon må være bevisst på å nå ut til alle relevante befolkningsgrupper, og ha et bredt saksfokus, uavhengig av om den behandler enkeltsaker eller ikke. Dersom det åpnes for enkeltsaksbehandling bør dette inkludere tilgang til de ressursene som er nødvendig for å kunne være et lavterskeltilbud, slik at man kan sikre at det ikke er skjevheter med hensyn til hvem som benytter seg av denne retten.

Behovet for pluralisme

KIM ønsker til slutt å understreke viktigheten av hensynet til pluralisme som presiseres i Paris-prinsippene. I lys av merknadene fra FNs menneskerettighetskomité til Norge mener KIM at det er spesielt viktig at en ny NI involverer organisasjoner og ressursmiljøer i innvandrerbefolkningen. Videre mener KIM at man i en ny NI også søker å inkludere personer fra ulike etniske og religiøse grupper i selve institusjonen. En menneskerettighetsinstitusjon skal være til for hele befolkningen, og behovet for pluralisme er derfor svært viktig å ivareta.

Med vennlig hilsen

Anita Rathore
Utvalgsleder

Saksansvarlig:
Anja Wedde Sveen
Rådgiver